

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
УКРАЇНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЗАЛІЗНИЧНОГО ТРАНСПОРТУ
НАВЧАЛЬНО-МЕТОДИЧНИЙ ЦЕНТР**

*Присвячується 85-річчю
Українського державного
університету залізничного
транспорту*

**ПРОБЛЕМИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА ВПРОВАДЖЕННЯ
ОСВІТНЬОГО ПРОЦЕСУ В УНІВЕРСИТЕТІ ЗА
ВІДПОВІДНИМИ РІВНЯМИ
ТА СТУПЕНЯМИ**

**ТЕЗИ НАУКОВО-МЕТОДИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
КАФЕДР УНІВЕРСИТЕТУ**

(2-3 грудня 2015 року)

Харків 2015

Редакційна колегія

Шумик Д.В. (відп. редактор), Руденко Г.І.,
Калабухін Ю.Є., Колісник К.Е.,
Мкртичян Д.І., Прогонний О.М.,
Скорик О.О., Устенко О.В.,
Захарченко В.В., Костенніков О.М.

ТЕЗИ ОБ'ЄДНАНІ ПО СЕКЦІЯХ

СЕКЦІЯ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВОГО ЦЕНТРУ ГУМАНІТАРНОЇ ОСВІТИ	3
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ	41
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ АВТОМАТИКИ, ТЕЛЕМЕХАНІКИ ТА ЗВ'ЯЗКУ	75
СЕКЦІЯ БУДІВЕЛЬНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	89
СЕКЦІЯ МЕХАНІЧНОГО ФАКУЛЬТЕТУ	103
СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСАМИ ПЕРЕВЕЗЕНЬ	113
СЕКЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ	125
СЕКЦІЯ ІНСТИТУТУ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ КАДРІВ	133

механізм визначення цілей і завдань утворення, позначення принципів і закономірностей розвитку й функціонування ВНЗ в новому режимі, обґрунтування організаційних, соціально-економічних і змістовних інновацій як у самому освітньому процесі, так і в керуванні ним, що спричиняє затребуваність у фундаментальних дослідженнях у сфері керування освітніми системами в поєднанні з прикладними розробками.

Однак у рамках формованої теорії існує комплекс об'єктивних проблем і протиріч, що ускладнюють випереджальний розвиток освіти в сучасних умовах. Це протиріччя:

- між соціально обумовленими вимогами до якості професійної підготовки випускників ВНЗ, до випереджального характеру вузівської практики й недостатністю системного науково обґрунтованого керування даною якістю;
- між потребами суспільства, зацікавленого в підвищенні якості підготовки фахівців, і відсутністю механізмів проектування й впровадження новітніх освітніх систем, реалізації системи керування якістю підготовки фахівців у ВНЗ;
- між запитами виробництва, що вимагає фахівців різних кваліфікаційних рівнів, і відсутністю механізмів формування змісту утворення як реакції на інноваційні зміни в науці, техніці й виробництві;
- між потребами й інтересами особистості, розвитком її освіченості як фактора соціального престижу й недостатньою мотивацією умов одержання кваліфікації в інтелектуальній або виробничій сфері й фінансовому забезпеченні.

Нові міждисциплінарні освітні завдання, обумовлені даними протиріччями, породжують необхідність дослідження сучасних підходів до формулювання конкурентних стратегій ВНЗ, удосконалення організації освітнього процесу, розроблення заходів, спрямованих на підвищення актуальності на ринку праці освітніх послуг ВНЗ, а в цілому зміну в способах керування ВНЗ, переосмислення ролі й місії ВНЗ, вироблення нових підходів і пріоритетів розвитку. У цьому зв'язку освітні системи й супутні їм педагогічні явища (мета й завдання освіти, технології й методи навчання, дидактичні процеси, процеси керування та ін.) мають потребу в значному розширенні дослідницьких методів і способів стратегічного керування освітою.

М.Є. Целуйко

ВИКЛАДАННЯ ГУМАНІТАРНИХ ДИСЦИПЛІН У ТЕХНІЧНИХ УНІВЕРСИТЕТАХ ЗАХІДНИХ КРАЇН

Ідеологія вищої, зокрема технічної, освіти на Заході не лише не обмежується профільною складовою і не відкидає гуманітарні та суспільні науки, а вважає їх передумовою набуття освіти.

Звернімось до практики окремих технічних університетів Польщі (Варшава, Вроцлав, Краків, Лодзь), Німеччини (Мюнхен, Дармштадт, Берлін, Дрезден, Аахен), Франції (Паризька політехнічна вища школа), США (штатів Джорджія та Массачусетс). Тут можна виділити три механізми інтеграції в освітній процес гуманітарних і суспільних дисциплін.

По-перше, в усіх університетах на всіх спеціальностях викладають гуманітарні та суспільні науки. Навчальні курси можуть мати інші назви, ніж в Україні. Наприклад, політологія не всюди так називається. Окремі курси найменовано «Філософія політики», «Теорія держави», «Американський уряд» тощо. Не всюди викладають соціологію в цілісному вигляді, але читають курси «Соціологія організацій», «Соціологія управління», «Соціологія виробництва», «Соціальні комунікації», «Соціологія житла», «Соціальна психологія» тощо. Деся у навчальних програмах замість історії країни може бути «Історія науки» або «Історія науки і техніки». Наприклад, у технологічному університеті Джорджії студенту на вибір пропонують історію Америки до або після 1877 року.

Щодо обсягів дисциплін і їх кількості, то в Університеті Джорджії загальний обсяг навчальної програми становить 128–131 кредит. На гуманітарні науки обов'язково відводиться 6 кредитів, на суспільні – 12. Отже, у навчальній програмі щонайменше 15 % припадає на гуманітарні та суспільні науки. У Массачусетському університеті нормативними для всіх спеціальностей є 17 предметів, із них 8 – гуманітарні, мистецтвознавчі та суспільні. Трохи менше таких предметів у Варшаві. Тут середній обсяг аудиторного навчання за гуманітарними та суспільними дисциплінами становить близько 30 год, а кожен студент має вибрати таку кількість дисциплін, щоб їх сумарний обсяг становив не менше 120 год. Цікаво побудовано навчання в Парижі. Тут інженерний цикл становить чотири роки. Перший рік студенти головним чином проходять військовий вишкіл. Другий рік присвячено мультидисциплінарному навчанню. Студент має обрати 8 курсів із 6 дисциплін, які включають природничі (математику, фізику, хімію, біологію), гуманітарні та суспільні науки. Цікавим є і досвід Мюнхена. У місті діє два університети – технічний і гуманітарний. Так ось, не лише суспільні науки викладають у технічному, а й фізику, математику тощо – у гуманітарному. Тобто німці виокремлюють коло фундаментальних наук, опанувати які мають студенти незалежно від спеціалізації, і до цього кола входять як природничі, так і гуманітарні та суспільні дисципліни.

По-друге, у багатьох згаданих технічних університетах функціонують не лише кафедри, а й факультети гуманітарних і суспільних наук. У Дармштадті їх відразу три (економіки та правознавства, соціології та історії, гуманітарних наук), у Дрездені – теж три (філософський, який спеціалізується на історичній, політичних і комунікативних науках, а

також факультет філології, літератури та культури й факультет педагогічних наук), у Рейнсько-Вестфальському – факультет мистецтв і гуманітарних наук, у Джорджії – коледж вільних мистецтв, у Лодзі – факультет організації та управління, а також Інститут суспільних наук та управління технологіями тощо.

По-третє, на цих факультетах студенти здобувають ступені бакалаврів і магістрів гуманітарних і суспільних наук. Особливо широкий їх вибір у Джорджії – там випускають бакалаврів публічної політики, міжнародних відносин, мовних і міжкультурних наук, економіки, глобальної економіки, сучасних мов та ін.

Чи потрібна гуманітаристика всім? Звичайно, не можна говорити, що проблема викладання гуманітарних і суспільних наук не викликає дискусій на Заході. Особливо активними вони були у 2011–2013 роках. Є там і прихильники скорочення навчального часу на відповідні дисципліни. Але більшість експертів і функціонерів освітньої галузі визнають важливість цих дисциплін при формуванні фахівців.

Отже, прагнення скасувати або принаймні скоротити викладання гуманітарних і суспільних наук і послатися при цьому на світовий досвід, м'яко кажучи, не витримує критики. На Заході розуміють роль цих наук у формуванні профільних фахівців.

СЕКЦІЯ ФАКУЛЬТЕТУ ЕКОНОМІКИ ТРАНСПОРТУ

О.Ю. Александрова

РОЛЬ ІНТЕНСИВНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У НАВЧАЛЬНО- ВИХОВНОМУ ПРОЦЕСІ УНІВЕРСИТЕТУ

Процес навчання, як нелінійний, має властивість розгалуження на підпроцеси, до яких належать процеси діяльності - викладання і навчання; психічні процеси - розумові, мотиваційні, емоційні; процеси самоорганізації і саморегуляції та ін.

У контексті інтенсивних освітніх технологій особливий інтерес становлять ті механізми дидактичного процесу, впливом на які можна досягти істотного підвищення ефективності та якості фахової підготовки.

Найважливішими принципами процесу учіння є принцип мотивації, усвідомленості (завдання мети діяльності), програмування діяльності, оцінка рівня засвоєння діяльності, активності.

До істотних положень, які визначають сутність інтенсивних освітніх технологій, належать такі: